

ըլլայ վերաքննութեան յանձնաժողովէն, այսինքն՝ պէտք չէ որ անոր հետ միա- նալուք ընէ իր քննութիւնը ինչպէս որ անոնց ալ անգամ եղած էր, այլ առանձն ձին՝ միայն թէ ինչ ինչ կէտերու վրայ վերաքննութեան յանձնաժողովէն տե- ղեկութիւն ուղարկու հաւանականու- թիւեր նկատելով, ինչ հանուր ժողովը կրնայ վերաքննութեան յանձնաժողովոյ անդամներէն մէկ երկուքը քննիչ յանձ- նաժողովոյ անդամ կարգել, որպէս զի պէտք եղած անգիտութիւնն ու բացատ- րութիւնները տան սահմանադրութեան մէջ եղած ինչ ինչ փոփոխութեանց պատ- ճառներուն վրայ, և ըստ այնմ քննիչ յանձնաժողովն ալ իր գիտողութիւն- ները նշանակէ։

Ըստենալեւ եֆէնտին սահմանադ- րութեան նկատմամբ այս տեղեկու- թիւները ապէ՛ ետեւ՝ իմացուց ժողով- փակնաց թէ ազդիւններէ կացութիւ- նը բարեօրոյն անհրաժեշտ հարկեր մը կրատելով, խոշոր պարտականութիւն մը կը համարէ մինչև սահմանադրութեան վերահաստատութիւնը՝ այսինքն մին- չև սահմանադրապէս նոր վարչութիւն մը հաստատուած ժամանակ՝ ազգին ի- րական օգուտը նպատակ դնելով՝ հաս- տատ կամօք և անյողադէ յարատեւ- թեամբ աշխատել, եթէ իր անդամակից ընկերներն ալ խօսք տան սոյն ոգւով և նպատակաւ իրեն աջակցել և յօգուտ ազգէն ծառայել՝ առանց այլ ընդ այլ- րոց տարածախնութեանց ուղ գնելու։ Վերջապէս ինքն այս պայմանաւ միայն կրնայ իր պաշտօնը շարունակել, և ե- թէ իր անդամակից ընկերներն ալ այս ոգւով իրեն հետ միանան, ինքը պատ- րաստ է ազգին վիճակը բարեօրոյն հա- մար ձեռքէն եկած ամեն ծառայու- թիւնն ընելու։

Ներկայ գտնուող ժողովականը միաձայն համաձայնութիւն տուին այս ա- ռաջարկութեան, և բացակայից ալ կարծիքն սաանալ որոշեցին։

Յետոյ արդ խնդրոյ վրայ խօսք բանալով, առնալեւ եֆէնտին ըսաւ թէ այս խնդիրը թէպէտ և դեռ անո- թոշ մնացած է, բայց երեւոյթնական ժողովոյ անդամաց շատերէն նպատաւոր ընդունելութիւն չգտնելն արդէն հաս- կըցուած է, և որովհետեւ խառն ժո-

ղովը մեծադրոյ մաս չունէր, (13 ան- զամոց 6ը միայն ներկայ էին), այս խնդ- րոյն վրայ պէտք եղած խորհուրդն յա- ջորդ նստին թողուց։ Իսկ ինչ հանուր ժողովոյ առաջարկեալ միւս խնդիրներն ընդունուած ըլլալով, անոնց անյապաղ գործարկութեան ղեարկելու պէտքն ի- մացուց։

Այս և Եղթամարայ աթոռոյ խնդ- րոյն կարգադրութեան համար առա- ջարկուած և խառն ժողովոյ պատրաս- տութեամբ յանձնուած ծրարին դա- լով, Եսենտին եֆէնտին կարծիք յայտնեց, թէ մինչև որ ծրարը պատ- րաստուելով ինչ հանուր ժողովը քն- նութեան ներկայանայ և վերջնական ո- թոշումն ընդունի ու գործարկի, բա- լական ժամանակի կը հաքօտի, ուստի մինչև այն ժամանակ երկու աթոռներն անխնամ չմնալու համար մէկ մէկ տե- դադար կարգել հարկ է։ Արդարեւ Պարտաւր չայլն իմացուց թէ ար- դէն Արեւիկոյ աթոռին համար անգա- պահ մը կարգուած էր, բայց խնդրն անսովորութեան չգիմանալով՝ ձգել ե- թալու հարկադրուելու է։ Եսենտին Վոյ- վանքը գրեթէ զոյգուած է։ Եսենտին ժողովականը կարծիք յայտնեցին թէ անդադարներուն ամսական թոշակ մը պէտք է կապուի, ասոր համար հարկ եղած ստակին հայթայթման միջոցը ծրարին պատրաստութեանն զգալով մասնաժողովին յանձնեցին խորհիլ։

Եղթամարայ Խաչատուր եպիսկո- պոսին մինչև յարգ Ս. Պօլս հասած չըլլալուն վրայ ալ գիտողութիւն ըլլա- լով, Ս. Պարտաւրն ըսաւ թէ կը դիմ- կամակի եղեր գալու։ Խորհուրդն ո- թոշեցին այս խնդրոյ վրայ ալ յաջորդ նստին մէջ խորհիլ, և եթէ պէտք ըլ- լայ՝ Ս. Պօլսն հեռադիր մը գարնել տալով՝ անմիջապէս Ս. Պօլս բերել տալ յիշեալ եպիսկոպոսը։

Ինչպէս որ վերոյիշեալ տեղեկու- թիւներէն կը հասկցուի, Այս և Եղ- թամարայ կաթողիկոսութեանց խնդ- րոյն վերջնական լուծում մը տալու ջանքը նորէն ձեռք առնուած է։

Փախեցելով որ այս կիճուտ խնդ- րիւր բանաւոր գիւրին ու օգտակար կերպիւ լուծուելով՝ այս անգամ ալ

վերսին գործարկան դժուարու- թեանց չհանգիստի, արժանի կը համա- լինը խնդրոյն կարեւորագոյն մասին՝ այն է Արեւիկոյ աթոռին նկատմամբ Ս. Սեմ. Արեւիկէն եֆէնտին ինչ հանուր ժո- ղովոյ մէջ ըրած մէկ առաջարկութեան վրայ մեր և շատերուն կարծիքը խառն ժողովոյն ու շարքութեանը ներկայացը- նել։

Արեւիկէն եֆէնտին առաջարկա- լուծման եղանակներէն մէկն էր Արեւիկ- ոյ կաթողիկոսութիւնը Երուսաղէմայ Պարտաւրութեան հետ միացնելը։ Ես- առաջարկութիւնը՝ բազմաթիւ երես- փոխանաց ու շարքութիւնը գրաւելով՝ շատերուն խորհրդածութեան նիւթ եղած է և ամեն խորհրդէն նպատաւոր ընդունելութիւն մը կը գտնէ։

Երբեք, երբոր մէկը Արեւիկոյ վե- ճակաց բարոյական թշուառութեանը վրայ կը խորհի, և այս փոխադարձ թշ- ւառութեան անմիջական դարման մը տանելու անհրաժեշտ հարկը կ'ըզայ, այս միջոցէն աւելի բանաւոր և յուսա- տու հնարք մը չկրնար երևակայել։ Փա- քնն զի նախ Արեւիկոյ ընդարձակ վիճակը եկեղեցականներէ գուրկ է, և Երու- սաղէմայ փանքը կրնայ ասոր դարմանը նել։ Երբեք Արեւիկոյ վիճակին մէջ վարժարաններ ու դպրոցներ չկան և ներկայ վիճակին մէջ հաստատուելուն ալ յոյս չկայ, իսկ Երուսաղէմայ ա- թոռը կրնայ քիչ շատ ասոր ծար մը- նել։ Երբեք, Արեւիկոյ վիճակները Ե- րուսաղէմայ մօտ ըլլալով՝ յարաբերու- թեանց և հսկողութեանց դիւրութիւնն ու ներ կրննայէ Երուսաղէմայ վիճակի մօտ ըլլալով, Պարտաւր կաթողիկոսը՝ որ հարկաւ Այս կաթողիկէին մէջ կաթողիկոսական օծում պիտի ընդունի, տարւոյն մէկ մասը կրնայ Սա նստիլ և վիճակներուն ալ յաճախ այցելութիւն ընել։ Ա. ե.

յերբորք՝ Այս կաթողիկոսութիւնն Ե- րուսաղէմայ պարտաւրութեան հետ միանալով՝ աւելի բարձր ազդեցութիւն մը կունենայ թէ՛ Արեւիկոյ վիճակոյ և թէ՛ Երուսաղէմայ Ս. Տեղեաց նկատ- մամբ, և Գեր. Հասունեանի ստուե- րական կաթողիկոսութեան նկատմա- ներուն դէմ ալ հզօր և անմատչելի պարկայ մը կըլլայ։

Ես և ուրիշ գանազան նկատմամբ վերոյիշեալ առաջարկութիւնն անհուն առաւելութիւններ կրննայէ ուրիշ որ և է լուծման միջոցներու վրայ, ուստի կը յուսանք որ կաթողիկոսական խնդ- րոյն վրայ ծրարը պատրաստուելու պաշ- տօն ունեցող մասնաժողովին ալ խորին ու շարքութեանն արժանի կըլլայ։

Գարակեօմիկի Ս. Յ. Ռոկե- րեան եկեղեցւոյ թաղական խորհուր- ղը վերջապէս վեց տարուան հաշուե- յոյց մը հրատարակած է, ուր մտից և ծախուց ամեն տեսակները նշանակուած ըլլալէ ետեւ գանազան ծախք անուումը 99372 1/2 դուրուշն խոշոր դուրմար մը կը անտուել։ Ես գումարը շատերուն հետաքրքրութիւնը շարժելով, կը լսեմք թէ բազմաթիւ անձինք և Սան- ղուսի խորհուրդներէն մէկը վաղը Գա- րակեօմիկի եկեղեցին պիտի երթան, և հաշուեցոյցին մէջ նշանակուած դու- մարները եկեղեցւոյն տուեմներէն պի- տի ստուգեն։

Ե. Օ. Գ.

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ

Ընկերութեան հիմնական կանո- նադրութեանը վրայ Տիտեան ժողովոյ առաջարկած վերաքննութիւնը կատար- ուած ըլլալով, յառաջիկայ դեկտեմբեր ամսոյ 10ին կրկին օրը գումարուելիք ինչ հանուր ժողովոյ ատենին մէջ պի- տի փուլեանայ։

Ուստի ընկերութեան դիւանը կը խնդրէ բոլոր անդամակիցներէն որ բա- րեհաճին առանց զանազանութեան նոյն օրուան ատենին ներկայ գտնուիլ ժա- մը յին ի խորհրդարանն։ Համադրեաց ընկերութեան, Լալէ փողոյ թիւ 13, ի Բերա։

Փոխ. Եսենտին Վոյ Վ. Տ. Ռ. Երուսաղէմ

ՎԱՐԱՐԵ

Պարոն, քաղաքապետութեանը Ը- սելիք չկայ, բայց մեծաբանութիւնները ալ բնաւ արժէք մը չունին։ Եթէ ես ալ քեզի պէս մեծաբանել ուզեմ՝ կրնայի շատ մը խօսքեր ըսել, բայց այս խօս- քերուն մէջ կը մտնուի ձեր նորագիտ փիլիսոփայական սկզբանց յայտարարու- թիւնն ընել, զոր խոնարհաբար խնդ- րած էինք ձեզին, խոտանալով որ զանք ձեզ աշակերտիք, և զիտալով որ ա- ռանց այնպիսի յայտարարութեան մը հասարակաց կարծիքն ինչ բանի վրայ դատաստան ընելը չկրնար գիտնալ։

ՎԱՐԱՐԵ

Օ. Թիւ, Ս. Կարալ, լեզուադարէ՛, Ս. Կարալարանէ՛, դու ո՞վ ես որ ինձի սկզբունք հարցնես։ Գուր ի՞նչ կը հասկընաս թէ սկզբունք ի՞նչ լուր է։

(Ինքնիրեն) Գէշ բանուեցանք, օձիքին աղաւանք։

(Բարձր ձայնով) Ես, Օ. Թիւ, հանձարդ փայլեցուն, փայլաբարանէ՛, բայց մէյ մ'ալ իմ գէմն լեզուդ մի՛ երկնցներ, ապա թէ ոչ... (Ե- ներեւոյթ կըլլայ)։

ՎԱՐԱՐԵ

Պատաստմ խնդրեց վրայ և սարա- նալեացք վրայ ալ կը ծիծաղեմ, պարոն Ս. Կարալ, երթաւ բարով։

Հարկաւ ըրածք լեզուադարութիւնն է։ Բայց քու լեզուադարական տաղանդիդ աչք չունիմ։ Տրամախօսութեան գաղ- ղիքներն Տիտեան կրտսեր, որ երկու կամ շատ անձանց մէջ վիճարկական խօ- սակցութեան ձև մ'է, որոյ նիւթն է կարեւոր խնդիրներ, իմաստասիրութիւն, քաղաքականութիւն, գրականութիւն, և ինչպէս որ կը գառնային ու իմ արա- մախօսութիւններն Օտարի մէջ, Եր- րեմի ալ լիք և նշանաւոր անձինք ալ կը բանակցին, ինչպէս եւ Լալիստի և Գէնեւի մեկնեցող տրամախօսութիւն- ները, և ինչպէս ես ալ Ստեփան ու Ստիգիս սրբազանը և Պարեան Մի- րան խօսել տուել էի։

ՎԱՐԱՐԵ

Ես ո՞րչափ տրամախօսութիւններ է որ կը ագրաքննեմ և ո՞րչափ բարձր հըմ- տութիւն ունեմ, որ միշտ այնպիսի մե- ծածած հանձարներու հետ կը կենակցիք։ Բայց, պարոն, եթէ հին ու նոր հե- ղինակաց անուններն իրարու քով շա- րնը, անոնցմ կարծիքներն ու խօսքերն առաջ բերել, անոնց գործերէն թարգ- մանութիւններ ընելը մեծ տաղանդ մը կը համարիք, մեր ալ համեստ մա- անադարանին մէջ բաւական հին ու նոր զրքեր կը գտնուին, որոյմէ կր- նանք մեղադարձող բանադարութիւններ կամ թարգմանութիւններ ընել։ Բայց մեք քանոնք կը կարգանք մտոյց կրթու-

թեան համար, և մեր գրաւածոյ մէջ ժամանակակից դէպքերու քննադա- տութիւնն այնպիսի բանադարութիւն- ներէ նախաձեռնար կը համարենք, որչափ ալ որ մեր քննադատութիւնները մանր ու չնչին երևանան ձեր գերիմաստութեան աչքերուն։ Ինչ կուզէք, պարոն, ժողովուրդը ձեզի պէս փիլիսոփայ չէ, նա իր անօրոյց կենաց մէջ պատահած դէպքերու վրայ գրուածները կը սիրէ և փորձանք կը կարգայ։ Պարտն և Արեւիկոյ մեծաւ մասամբ իրենց ժա- մանակակից դէպքերու վրայ գրած են։ Բայց դուք եթէ զձեզ Պարտնէն ու Արեւիկոնէն ալ վեր կարծելով այսպիսի բաները կարհամարհէք, այն ալ ձեր մեծութեան գիմանալը բանն է։

ՎԱՐԱՐԵ

Մեզ համար տրամախօսութիւնը Հոմերն է որ կը խօսի Երեմիէսի հետ... հետ... հետ... ձեզի համար Մրցեան Յակոբի երկի կնիւն աղաւտ զորքը, Մեծմասնի երկարաբանու- թիւնը, և Ֆրէյի մը նշանակութիւնը։

ՎԱՐԱՐԵ

Ներեցեք, պարոն, միթէ դուք ալ Մրցեան Յակոբին, Մեծմասնին և Ֆրէյին փաստարանն ըլլալ կուզէք, որ անոնց համար մեր գրածները ձեր բարձրութեան առջև շնորհ դաւած չեն երևիր։

ՎԱՐԱՐԵ

Դու ո՞վ ես, որ միտած թուղթե- րը, զորս գրուած անուանելու ալ կը

յանդգնիս, ինձի հաճելի ըլլան։ Մա- սիս ասը բարձր է Պարտաւր գաղա- թէն, Օտարի տրամախօսութիւնն ալ ձերինէն։ Մասիսի գաղաթը բարձր է, բայց Նոյեան աղաւտի և Թաւշիկի մը կրնայ ելնել անոր վրայ։ Մասիս պաշ- տօնական անուանուած ատեն դու ին- չու կը փրկիս։

ՎԱՐԱՐԵ

Ես խօսքերը տրամախօսութեան համաձայն կըլլէք թէ՛՛ արաժարանու- թեան։

ՎԱՐԱՐԵ

Մեր կարծիքը այս է, ձերինն ի՞նչ է։

ՎԱՐԱՐԵ

Իմ ալ կարծիքս այս է որ լաւքրի մը համար պաշտօնական ըլլալը յանցանք չկրնար ըլլալ։ Ես չեմ գիտեր թէ Մա- սիս պաշտօնական է կամ չէ, բայց Մա- սիս կրնէ թէ չեմ։ Գուր ինչու հա- մար կը պնդէք թէ պաշտօնական է։

ՎԱՐԱՐԵ

Երկիս յանդգնեմ էիր առաջ ալ հարցնել։ Բայց պատասխանը տալ զոր- ծիս չեար։ Սակայն ինչու համար պա- ռաւարանել և պաշտօնական բաւելը ջնդկեալ կը դադարէ։ Նորոգումը, ինչ- պէս կը համարձակիս Արդիւն նամա- կին մէջ նետուելով զայրոյթդ, յազե- ցնելու ոսկր մը փնտռել, Ես այն եմ, որոյ տուրին ծալքը միօրինակ կը շողայ, ինչպէս կը ժայռիս իմ գիմակիս ձեռ- քը երկնցներու։

ԿԱՐԵԻՈՐ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Հայազգի դերավաճառայ տմենէն երեկնիւնէրէն մէկը՝ հանրաժանօթ Պ. Վ. Օսանի: որ դերավործութեան արհեստը Եւրոպայ սովորած, և 16 տա-
լին է ի գիր Բերա Եղածամիս 67 թիւ դերավորէր ըսանիւնեով, թէ դերերուն
ընտրութեամբն ու մաքրութեամբ, թէ զգուշաւոր իմանալը, և թէ զին-
քան արժանութեամբ իր անթիւ լաճամարդիւնքն զո՛հ րաճծ է:

Եւս անգամ յիշեալ Պ. Ս. Ծանին՝ մայրաքաղաքս կամուրջին գլու-
խը Եհթիտապին դիմացը Քարձը. Սալաեէ՝ Սուլթանին շինել տուած կալ-
ուածներէն 7 եւ 8 թիւ իրարու կից մայրաքաղաքը բռնելով, մեհուռ մէջ նոր
դերբարան մ'ալ հաստատած, եւ վրան արեգափան շքել պատկերելով՝ դարբա-
րած, միւսն ալ ամեն տեսան գեղորէին եւ բժշկական նիւթից լճերանոց ը-
րած է. Եւս կրկին խառնութիւններու մէջ դառնուած ամեն տեսան գեղերն Լա-
րուպոյլ ամենէն երեսէն դործարաններէն բերել տրուած՝ վերջին աստիճան ար-
ժան դնով կը ծախուին. Եւսն առասկ քրիմական եւ ուրիշ գեղեր ամբողջ
եւ անպակաս կը դառնուին. ամեն տեսան հանքային ջուրեր ամեն 15 օրն անգամ
մը նոր բերել կը տրուին, հետեւեալ քիչ քիչ թաքմ են, նմանապէս բուն Լար-
վէիկոյ անարատ եւ զուտ ձկան խղեր. Լարուպայէն շնչերով երամանկերուն ա-
մենին սեփարատել եւ քսով, հօտայով եւ խիտ արժան գնով կը ծախուին.՝

Յիշեալ գերարանին մէջ նաև հասարակութեան պիտոյնց համար գլխաւոր և մասնաւոր աղբային վարպետ բժիշկներ ամեն ժամանակ պատրաստ կը դառնան, Գիշերուան ո՛ր ժամուն որ ըլլայ՝ կը բացուի, և սառ չդռնուած ատեն՝ միշտ մեքենայով կը շինուի և պատրաստ կը դառնուի հիւանդաց համար։ Ըստնցմէ զատ ո՛ր բժիշկն որ վնասուի, յիշեալ գեղարանին միջոցաւ կրնայ չուսով դառնալ։

[illegible]

ՀՈԴԵՆԱՒԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵՎՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐԸ
1867 ՀՈԿՏ. 11 ՀԱԲԱԹ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆԶԵՆ
Ի ՀՈՐ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

	Թ/և	
Ճամբ	Եղան.	
21/2	12	Եէնի Մահալէէն Պէօյլըքայ, Թարապխա, Եէնիքէյ, Աթէնետ, Էմրիկէն, Բ. Հիսար, Պէպէք.
31/4	18	Եէնի Մահալէէն Պէօյլըքէրէ, Թարապխա, Եէնիքէյ, Էմրի- կէն, Բ. Հիսար, Պէպէք, Աշնուռաքէյ.
41/2	6	Պէօյլըքէրէէն Թարապխա, Եէնիքէյ, Աթէնետ, Էմրիկէն, Հի- սար, Պէպէք. (ուրաթ օրերը Աշնավաւաքէյ, Գուրուչէշիկ. Օրթաքէյ Պէշիկեշ և Գապաթաշ պիտի հանդիպի)
21/2	2	Ամնիքէյ, Չէնկէլք. Պէյլէպէյի, Գուզլիուն. (լաց 'ի ուրր.)
33/4	11	Գափագէն Պէօյլըքէրէ, Թարապխա, Պէյքօշ Բաշապաղէ. Գանլըճա. Ե. Հիսար. Գանաղլին Վ. ամնիքէյ, Չէնկէլքէյ. Պէյլէպէյի. Գուզլիունձուք. (ուրաթ օրերէն դատ).
23/4	17	Պէյքօղէն Բ. Պաղէ. Գանլըճա. Ե. Հիսար. Վ. ամնիքէյ, Չէն- կէլքէյ. Պէյլէպէյի և Գուզլիունձուք.
21/2	8	Աշնուռաքէյէն Գուրուչէշ. Օրթաքէյ, Պէշիկեշ
3	5	" " " " " Գապաթաշ. (ուրր.)
31/2	14	" " " " " Գապաթաշ (լաց 'ի ուրր.)
41/4	8	" " " " " "
43/4	2	" " " " " Գապաթաշ.
51/2	14	" " " " " "